

SCI-CONF.COM.UA

**SCIENTIFIC RESEARCH:
MODERN CHALLENGES
AND FUTURE PROSPECTS**

**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
AUGUST 26-28, 2024**

**MUNICH
2024**

SCIENTIFIC RESEARCH: MODERN CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS

Proceedings of I International Scientific and Practical Conference

Munich, Germany

26-28 August 2024

Munich, Germany

2024

КОПІНГ-ПОВЕДІНКА ТА АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Беляєва Наталія Євгеніївна
к. е. н., доцент кафедри психології
і соціології, ХНЕУ ім С. Кузнеця,
Ляшенко Богдан Юрійович
викладач кафедри психології
і соціології ХНЕУ ім С. Кузнеця,
здобувач третього (доктор філософії) рівня
вищої освіти кафедри педагогіки і
психології управління соціальними
системами ім. академіка І. Зязюна,
Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків, Україна

Вступ. З початком в Україні повномасштабного вторгнення, психологічне благополуччя громадян нашої держави посіло одне з найвагоміших чинників психічного та фізичного здоров'я людей. Вивчення взаємозв'язку копінг-поведінки та акцентуацій характеру у здобувачів вищої освіти є надзвичайно важливим для розуміння та підтримки студентів в навчальному середовищі у такі важкі часи.

Копінг-поведінка – це спосіб, яким людина відреагує на стресову ситуацію, а акцентуація характеру – це вираження певних особистісних рис. Дослідження взаємозв'язку цих аспектів може допомогти у визначенні того, як студенти реагують на стрес, як їх особистісні особливості впливають на їх копінг-стратегії та які із них є більш ефективними для подолання викликів сучасного життя. Розуміння цього може сприяти розробці персоналізованих підходів до підтримки студентів у їх академічному й особистісному розвитку.

Вивчення копінг-поведінки може допомогти студентам вчитися ефективно керувати стресом, долати труднощі в навчанні та соціальному житті, підтримувати психічне здоров'я та підвищити загальний рівень саморегуляції. Розкриття відмінностей у копінг-стратегіях може допомогти уточнити і

оптимізувати підходи до навчання та підтримки студентів. Також вивчення акцентуацій характеру дозволяє ідентифікувати особливості особистості студента, його сильні та слабкі сторони, що може бути корисним для побудови індивідуалізованих навчальних планів та підтримки саморозвитку. Розуміння, як певні риси характеру впливають на копінг-стратегії, дозволяє створити адаптивні стратегії підтримки студентів у їх особистісному та навчальному розвитку.

Отже, вивчення взаємозв'язку копінг-поведінки та акцентуацій характеру серед здобувачів вищої освіти допомагає підвищити якість навчання, сприяє розвитку ефективних підходів до підтримки студентів та сприяє їхньому успіхові в освітньому процесі.

Це дослідження може також допомогти удосконалити підходи до психологічної підтримки студентів, забезпечити їм необхідні засоби для впорядкування власних емоцій та стресу, а також сприяти їхньому психічному здоров'ю.

Додатково, розгляд цих аспектів може відкрити нові можливості для розвитку програм психологічної адаптації та тренувань, спрямованих на покращення копінг-механізмів у студентів та підвищення їхньої адаптивної поведінки в умовах вищого навчального закладу.

Загалом, вивчення взаємозв'язку копінг-поведінки та акцентуацій характеру у здобувачів вищої освіти є важливим аспектом для індивідуального, академічного та соціального розвитку студентів. Це дозволяє глибше розуміти їх поведінку, психологічні потреби та сприяти створенню позитивного й підтримуючого середовища для навчання та особистісного зростання.

Мета роботи. Дослідження взаємозв'язку копінг-поведінки та акцентуації характеру у здобувачів вищої освіти.

Матеріали та методи. Дослідження було проведено в 2024 році, на базі ХНЕУ ім С. Кузнеця. Респондентами виступили 86 здобувачів вищої освіти, віком від 17 до 24 років. Дослідження проводилося у дистанційному режимі. Були обрані психодіагностичні методики у відповідності до мети і завдань

дослідження.

Результати та обговорення. Першим етапом дослідження, необхідним для підтвердження або спростування висунутої гіпотези, був почерговий аналіз балів, отриманих за допомогою обчислення середнього арифметичного значення кожного з показників копінг-поведінки та акцентуації характеру у здобувачів вищої освіти. Аналіз балів, отриманих за допомогою обчислення середнього арифметичного значення кожного з показників копінг-поведінки здобувачів вищої освіти, що брали участь у дослідженні показав, що різноманітність копінг-стратегій, якими користуються студенти, можна розділити на кілька категорій. Емоційно орієнтовані стратегії включають спроби регуляції емоційних відгуків на стрес. Проблемно-орієнтовані стратегії включають дії, спрямовані на усунення або зміну джерела стресу. Студенти можуть вдатися до планування, пошуку альтернативних рішень, управління часом та розвитку навичок успішного навчання. Такі стратегії допомагають вирішувати конкретні навчальні завдання та поліпшувати академічну ефективність.

Кореляційний аналіз, що було проведено з метою виявлення взаємозв'язку копінг-стратегій та акцентуацій характеру у здобувачів вищої освіти, виявив наявність значної кількості статистично значущих кореляційних зв'язків між оцінками їхніх показників. Копінг-стратегії «Пошук соціальної підтримки», «Втеча-уникнення» та «Позитивна переоцінка» виявили статистично значущі прямі кореляційні зв'язки з усіма типами акцентуацій характеру у здобувачів вищої освіти. «Пошук соціальної підтримки» часто використовують особи, які мають більш соціальні або залежні типи акцентуацій характеру, такі як емотивний чи астено-невротичний типи. Такі студенти схильні до емоційної чутливості та тривожності, що може примушувати їх прагнути підтримки та затвердження від однолітків та викладачів, а також орієнтуватися на міцні соціальні зв'язки для подолання стресу.

«Втеча-уникнення» є копінг-стратегією, яку можуть вибирати особи з акцентуаціями, характерними для замкнутості або скептицизму, наприклад, що

відносяться до шизоїдного або психастенічного типу. Ці студенти можуть вважати за краще уникати соціальної взаємодії або навчальних завдань, які вони сприймають як особливо важкі або стресові. Уникнення може допомогти їм тимчасово знизити рівень стресу, але часто призводить до додаткових проблем у довгостроковій перспективі. «Позитивна переоцінка» є адаптивною стратегією, яку частіше використовують особи з резилієнтними, оптимістичними або гіпертимними акцентуаціями характеру. Такі студенти здатні переосмислювати потенційно стресові події або виклики в навчанні як можливості для особистісного розвитку та вдосконалення. Це допомагає їм залишатися мотивованими та зосередженими навіть під тиском.

Розуміння взаємозв'язку між копінг-стратегіями та акцентуаціями характеру може дозволити викладачам, консультантам та самим здобувачам вищої освіти розробляти більш ефективні підходи до освіти та особистісної підтримки, забезпечуючи підвищення ефективності навчання та загального добробуту студентів вищих навчальних закладів.

Висновки. Копінг-стратегії, які використовують здобувачі вищої освіти, відіграють важливу роль у їхній адаптації до академічного та соціального середовища. Студенти часто стикаються з різноманітними стресовими ситуаціями, такими як іспити, труднощі в навчанні, соціальні взаємодії, а також балансуванню між навчанням та особистим життям. Студенти з різними акцентуаціями характеру можуть реагувати на навчальне навантаження та соціальний тиск по-різному. Наприклад, особи з циклоїдним типом характеру можуть чергувати періоди високої активності та соціальності з фазами зниженого настрою та активності, що може впливати на їхню академічну продуктивність та взаємини з одногрупниками. Така динаміка часто вимагає гнучкості в освітньому процесі та підході до навчання.

Ефективність копінг-стратегій може також залежати від співвідношення характеру акцентуації та конкретної стратегії. Наприклад, активні копінг-стратегії, такі як вирішення проблем і планування, часто є більш

ефективними для студентів з гіпертимною акцентуацією, оскільки це сприяє їхньому природньому потягу до активності і оптимізму.

Врахування цього взаємозв'язку може бути корисним для психологічної підтримки студентів, оскільки розуміння специфіки акцентуації характеру дозволяє більш точно налаштовувати методики роботи з копінг-стратегіями, що, в свою чергу, може збільшити їхню адаптаційну здатність до умов вищого навчального закладу і загалом покращити їхнє освітнє та особистісне зростання.